

2. KAPITOLA

KONCEPCIA AUTONÓMIE SLOVENSKA V MAĎARSKEJ POLITIKE V ROKOCH 1918 – 1920

Predstavy o autonómii Slovenska v rámci maďarského štátu nadobudli reálne črty pri rokovaniach Milana Hodžu s Oszkárom Jászim po jeho príchode do Budapešti v posledných novembrových dňoch roku 1918. Okolo priebehu rokovaní sa vynorili viaceré problémy. Boli to predovšetkým Hodžovi politickí rivali – Vavro Šrobár a Igor Hrušovský, ktorí spochybnili Hodžovu misiu. Obvinili ho z politiky dvoch želiezok v ohni – československého i maďarského, najmä preto, že prizval na rokование aj zástupcov Slovenskej národnej rady a rokovalo sa o záležitostach, ktoré už nepochybne patrili do kompetencie česko-slovenského štátu.

Hodža na svoju obranu vydal knižku *Rozchod s Maďarmi*, ktorá je výkladom jeho postojov a konania počas jeho oficiálneho pobytu v Budapešti, doloženého viacerými dokumentmi. Hodžova interpretácia situácie, v ktorej vychádza z nutnosti rokovať s Maďarmi, aby sa získal čas a znemožnilo sa im obsadenie Slovenska, je logická a prijateľná. Tak isto je pochopiteľné, že neurčenie demarkačnej čiary medzi Slovenskom a Maďarskom viedlo Hodžu k pokusu o jej dočasné vytýčenie. Napokon Hodžovo poverenie, tak ako ho uvádza v spomínamej práci, znelo, že bol vyslaný do Budapešti „*rokovať o ústupe maďarských vojsk zo Slovenska – a pripraviť likvidáciu Maďarska s Československom*“.¹

Milan Hodža nahradil v tejto funkcií v Budapešti Emila Stodolu, ktorý udržiaval kontakty s Oszkárom Jászim. Na jeseň roku 1918 sa E. Stodola spolu s Matúšom Dulom a Vladimírom Makovickým zúčastnili rozhovorov s grófom Mihályom Károlyim. Ako Stodola spomína, položil vtedy Károlyimu otázku, či môže garantovať autonómiu národností. Odpoved' vraj bola záporná a Stodola píše, že dopredu vedel od dôveryhodného človeka z Károlyeho okruhu, že bude taká. Zaujímavé je však ďalšie konštatovanie Stodolu, že všetci tam prítomní Slováci sa osvedčili, „*že by sme z jeho rúk vôbec ani nemohli prijať autonomie, i keby nám ju níkal, lebo by si ju nás l'ud bez inteligencie i dostatočného svojho úradníctva proti Maďarom nemohol obhájiť*“.²

Iná situácia sa vytvorila, keď sa po prevrate v Budapešti dostał na čelo maďarskej vlády práve gróf Károlyi. Univerzitný profesor Oszkár Jászi bol poverený ako minister bez portfeuille riadením národnostných záležitostí, za riešenie ktorých sa ako liberál a demokrat zasadzoval vo svojich prách už dávnejšie.

Jeho príchod do praktickej politiky a funkcia vo vláde, v ktorej napokon dlho nezostal, však predurčovali i limitovali aj jeho konkrétny postoj pri tvorbe návrhu autonómie Slovenska,

¹ HODŽA, M.: *Rozchod s Maďarmi*. Bratislava 1929, s. 14.

² STODOLA, E.: *O samospráve Slovenska*. Martin 1921, s. 15.